

DOC 06028

הגיוס לחטיבה היהודית הלוחמת
הגיוס לחטיבה היהודית הלוחמת
הגיוס לחטיבה היהודית הלוחמת

האנשים הדרושים להשלמת החטיבה. לכך לא נמצא פיתרון ארם טען, שאינו יכול להוריד פועלים ממקומות עבודתם, כל עוד אין מפעילים את צו-הגיוס בחוגים אחרים ביישוב. בסופו של דבר הוחלט רק לסדר 'ספר התגייסות, בו יירשם לזיכרון מי שמילא את חובתו לפי צווי ההתגייסות, ומי שלא מילא אותה.²⁹¹

שרתוק לא ראה בהחלטה זו תשובה לבעיית הגיוס השוטף. את עמיתיו בהנהגת מפא"י הזהיר, 'שאם לא יבוא איזה תיקון נמרץ במצב ... אנו עתידים לתת דין על כישלון ... אנו עתידים להגיע לחטיבה שתהיה יהודית בשמה אבל לא תהיה יהודית למעשה'. הוא טען שהמצב אף גרוע יותר מכפי שהוא נראה, שכן נתוני הגיוס המתפרסמים ברבים הם מוגזמים: 'לו היו כל המספרים נכונים, היה המצב אחר לגמרי'.

עמיתיו ייחסו עדיפות לשאלות אחרות, והתלוננו על כך שהמחלקה המדינית מזניחה אותן בגלל עיסוקיו המרובים של שרתוק בגיוס. שפרינצק טען, כי 'משה צריך למצוא את מישהו אחר שיטפל בענייני הבריגאדה, להיות עסוק לא רק בנאומי גיוס, והוא בעצמו צריך להיות עסוק בענייני לונדון וואשינגטון'. דובקין טען לעדיפות של בעיות העלייה, והתנגד לנסיעתו המתוכננת של שרתוק לבקר אצל הבריגאדה באיטליה: 'זה לא יכול להיות שמשה במקום ללונדון ייסע לאיטליה. מהי ההשוואה הזאת? הוא האחראי לענייני מדיניות העלייה לא פחות מאשר לעניני הבריגאדה'. שאול מאירוב טען, שהגיע הזמן לשחרר כמה מפעילי המפלגה המשרתים בצבא, על מנת שיתחילו לפעול בנושאים אחרים שחשיבותם תעלה עם תום המלחמה. שרתוק דחה את הביקורת שהוטחה כלפיו, ואיים להסיק מסקנות אישיות:

שום דבר לא ייבנה מזה שאני לא אסע לאיטליה. אם לא אסע לאיטליה לא אסע לשום מקום אחר. ... אפשר שצריך להתחרט על כל עניני הבריגאדה. אפשר מאד שעשינו שגיאה. לקחנו על עצמנו דבר שאיננו יכולים לקיים. אבל אם לא – לא תועיל חרטה, כי נוצרה עובדה מדינית. לא אני אהיה זה שיפקיר זאת. ... פה כרוכה התחייבות אישית לאלפי חברים ... אני איני יודע בינתיים מה נעשה יום-יום שם, שזו יכולה להיות בכייה לדורות. ... פעם היה החייל חלום. עכשו חלום זה כאילו נתגשם, אך אי-אפשר לזלזל בו לאחר שנתגשם. עכשו יש חלום של התפקידים של החייל לעתיד לבוא בקשר עם ענייני היהודים באירופה, עם ענייני היהודים בארץ ... וצריך לדאוג לעתידו של דבר זה, ואני צריך לצאת לנסיעה לאיטליה.

שרתוק הציע, כדי לא לפגוע בגיוס, שבן-גוריון יתמסר לפעילות זו בעת העדרו שלו מן הארץ, ועם זאת יטפל טיפול נמרץ בבעיות הקליטה שהתעוררו ביישוב עם חידושה של העלייה. התמסרותו של בן-גוריון לגיוס תיצור הרגשה שהוא מבחינה אישית, המפלגה וכן ההסתדרות מטילים את כל כובד משקלם לעניין הגיוס, ואין זו קאפריזה אישית של שרתוק עצמו.²⁹² בן-גוריון סירב לעמוד בראש מסע-הגיוס, אולם בכל זאת נרתם לפעילות כלשהי במסגרתו. כעבור שלושה ימים כינס את פעילי הגיוס של ההסתדרות להמריצם לפעולה: 'הגענו כמעט לשעה השתים עשרה בענין הגיוס לחטיבה ... והקולר הזה תלוי באירגון אחד, שלו יש כוח על חבריו, גם בתוכו יש מספר משתמטים הגדול ביותר, ואמנם גם מספר המתנדבים הגדול ביותר. ... איני יודע אם גם הם [המשתמטים] נתנו את המכסימום. ... צריך להיות לחץ אירגוני, צריכים להחליף את הפועלים חייבי הגיוס ... אנחנו צריכים להקים את המכונה המתאימה לכך ... ארם ופעילי-גיוס אחרים טענו כנגדו

291 פרוטוקול ישיבת הנהלת התע"ל, 8.1.1945, אצ"מ J*1/7259.
292 פרוטוקול ישיבת מזכירות מפא"י, 15.1.1945, אמ"ע 26/45.